

**A X. Földtudományok Osztálya Geokémiai, Ásvány- és Kőzettani Tudományos Bizottságának
(GÁK TB) 2024. november 18-i állásfoglalása:**

„A nagybörzsönyi arany kérdése”

Földessy János és Molnár Ferenc összeállítása és értékelése a GÁK TB felkérésére

A hazai érc kutatás egyidős a hazai ércbányászattal, és nem vitás, hogy a Börzsöny hegység az ország egyik kiemelt fontosságú, és modern kutatásokkal alig feltárt nemesfém érc dúsulási területe. A Börzsönyben már Károly Róbert korában is zajlott nemesfém bányászat, mely az első fellendülést követően a török hódoltság idején szünetelt. Mária Terézia idejében az aranybányászat – sok más magyarországi bányahellyel együtt – Nagybörzsönyben is egy rövid ideig tartó második fénykorát élte, majd a börzsönyi ércek kutatására és termelésére többször is további kísérlet történt a 18.-19. században. 1950 és 1980 között, az Országos Érc- és Ásványbányák vállalat, valamint a Magyar Állami Földtani Intézet folytatta a börzsönyi nyersanyagkutatást, mely 407 000 tonna földtani és 326 000 tonna kitermelhető ércvagyont azonosított a történeti bányavágatokból, természetes és mesterséges felszíni feltárásokból és az alig több, mint 40 db mélyfúrásból származó kőzetminta elemzési adatai alapján. Ezek a készletadatok igen szerények, és nem a kitermelhető arany mennyiségét, hanem annak a kőzetnek a tömegét jelentik, melynek minden tonnájában az arany átlagosan néhány grammnyi mennyiségben felhalmozódott. Ezek az eredmények azt mutatják, hogy a börzsönyi érces terület további nyersanyagkutatásra javasolható, de gazdaságosan kitermelhető mennyiségű készleteket jelenleg még nem ismerünk.

A modern nyersanyagkutatás széleskörű mineralógiai, petrológiai, geokémiai, általános- és szerkezetföldtani, geofizikai, hidrogeológiai, környezettudományi, térinformatikai, ércfeldolgozási, bányászati-műszaki, közgazdasági és jogi felkészültséget igénylő összetett tevékenység, mely a legkorszerűbb ismeretekre építve, az alap- és alkalmazott kutatás eredményeit mérlegelve jut el oda, hogy megállapítsa azt, hogy egy adott területen érdemes-e bányászati fejlesztésbe kezdeni. Egy ilyen gondosan megtervezett és kivitelezett, több éves érc kutatási program nem nélkülözheti a célterületen akár több százas nagyságrendben lemélyült fúrásokból több tízezres nagyságrendben végzett közvetlen kőzetelemzési adatokat, melyek alapján az érc készletek nagysága különböző bizonyossági és valószínűségi fokkal számíthatók. Az állami, vagy magán cégek által végzett kutatás során az eredményeket időről-időre független szakértők nemzetközileg meghatározott szigorú rendszer szerint értékeli abból a szempontból, hogy az ismertség foka és minősége elégséges-e bányászati tevékenység tervezésére.

Az utóbbi néhány évben a hazai sajtó rendszeresen felkapta a börzsönyi aranybányászat kérdését, mivel egy, az erre a célra alapított gazdasági társaság a területen folytatott saját kutatásaira hivatkozva több ezer tonna fém arany és fém ezüst kitermelését vizionálja. Ezzel kapcsolatban szigorúan a szakmai szempontokat követve, a következők állapíthatók meg:

1. Magyarországon a nemes- és színesfémek kutatásának és bányászatának joga az államé, melyet csak koncesszió keretén belül adhat át egy vállalkozásnak. Koncesszió csak nyilvános pályázat útján nyerhető el, de ilyen pályázati kiírás a nagybörzsönyi terület kutatására és bányászatára nem történt, tehát jelenleg nem létezik olyan vállalkozás, mely kutatási, vagy bányászati joggal rendelkezne e területen.
2. A 2018-ban alapított Börzsöny Aranybánya Koncessziós Bányatársaság Zrt. elnevezésű vállalkozás 8 millió forintos alaptőkéje nyilvánvalóan nem teszi lehetővé a megkívánt volumenű kutatások és a megkövetelt minőségű értékelések megvalósítását. A vállalkozás által nyilvánosságra hozott dokumentumok csak két elemzési bizonylatot tartalmaznak, ráadásul mindkettő ugyanazon fúrás azonos mintáinak eredményeit mutatja, azaz valószínűleg ugyanabból a magmintából származnak.
3. A vállalkozás a szerinte kitermelhető arany- és ezüstkészletek becslését az ún. Geo-Scan távérzékelési módszerrel végzett, állítólag több ezer méter mélységig beható mérés alapján végezte. A nemzetközileg elfogadott és alkalmazott jelenlegi kutatási technológiák között nem szerepel e módszer. A módszert egy svájci egyszemélyes cég, a 4passion Global LLC kínálja, mérési háttere nem ismert, érc kutatási referenciái nincsenek. Nincs nyoma annak sem, hogy a cég, vagy akármelyik megbízott alvállalkozója a börzsönyi adatokon bármilyen elemzést, újraértékelést készített volna. Távérzékelési, vagy egyéb geofizikai mérésekkel a kézzelfogható mintákon végzett,

a kőzetekben előforduló fémkoncentrációk és azok ásványos összetételére vonatkozó közvetlen elemzési adatok nem helyettesíthetők.

4. A vállalkozás az <https://www.aranybanyaborzsony.hu/> honlapon közöltek szerint az általa vizionált ásványvagyon értékének 2 %-át apportálja 662 millió EUR értékben, és 1000 EUR/részvény névértékben részvényeket kíván nyilvánosan kibocsátani a létesítés finanszírozására. Mindeközben a megfelelően meg nem kutatott ásványvagyon jogai nincsenek a tulajdonában és nincsenek a létesítés és üzemeltetés vonatkozásában megalapozott pénzügyi becslései és modelljei.
5. A magyarországi ásványi nyersanyagokkal és különösképpen az Európai Unió által a gazdasági jelentőség és az ellátás biztonsága miatt kritikusnak tekintett ásványi nyersanyagokkal kapcsolatos kérdéseket és feladatokat nemzetközi tapasztalatokkal rendelkező hazai szakemberek munkacsoportjai rendszeresen áttekintik és értékelik. Javasoljuk, hogy a jövőben az e munkacsoportok szakmailag megalapozott véleménye is szélesebb teret kapjon a nagyközönségnek szóló ásványi nyersanyagokkal kapcsolatos tájékoztatásokban.

Budapest, 2024. november 18.

Összeállította:

Molnár Ferenc PhD

Földessy János, a földtudomány kandidátusa

A bizottság a fenti szakmai háttéranyagot 2024. november 18-i ülésén megismerte, megtárgyalta és bizottsági állásfoglalásként egyhangúlag elfogadta.

M. Tóth Tivadar, az MTA doktora, a GÁK TB elnöke

Kis Viktória PhD, a GÁK TB titkára